

82

2-16

910

u. y.
u. p-

ՆԱԹ ԲԻՆՔԵՐԹԸՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՀՈԶԱԿՍԻՈՐ ԳԱՂՏՆԻ
ՈՍՏԻԿԱՆԻՆ ՆՈՐԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԹԱՐԳՄ. Ժ. Շ.

ԹԻ 10

ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

— Մի՛ չարժիք, ըսաւ գաղտնի ռատիկանը անտառներու
թաղաւորին, կը ձերբակալեմ ձեզ :

ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐ

Աշնան ցուրտ և անձրեւոտ օր մըն էր: Երկինքը գորշ ամպերով ծածկուած և մթութիւնը կանուխէն տիրած էր: Նաթ փինքէրթըն, Նիւ Եօրքցի երեւելի ոստիկանը, ամբողջ օրը զբաղած էր ոստիկանութեան պաշտօնատան մէջ և իրիկուան ժամը Յին միայն կրցած էր իր գրասենեակը դառնալ:

Հոն հասնելուն պէս տեսաւ իր օգնական Բօլ Բէռիէն, որ կը դիմաւորէր զինք:

— Մը. փինքէրթըն, ըսաւ, հարաւային Քալիֆօրնիոյ մէկ փոքր քաղաքին՝ Թէմսքէլի բնիկներէն երկու ազարակապաններ եկած են և կը փափաքին ձեզի հետ խօսիլ ստիպողական գործի վրայ: Այդ բարի մարդիկը յատկապէս ձեզ գտնելու համար ըրած են այս երկարատեւ ճամբորդութիւնը:

— Աղէ՛կ, ըսաւ վարպետը: Պիտի չպարմանամ եթէ վաղը Քալիֆօրնիա երթանք:

Իր դահլիճը մտաւ և երկու այցելուները ոտքի ելան զինքը ողջունելու համար: Երկու առոյգ ու կայտառ մարդեր էին, սեւ խոշոր մօրուքով և թուխ դէմքով: Գաղտնի ոստիկանը մէկ նայուածքով կրցաւ համոզուիլ թէ Բօլ սխալած չէր և թէ անոնք ստուգիւ բարի մարդերու դէմք ունէին, Բարի գալուստ մաղթեց անոնց սիրալիր կերպով:

Երկու մարդիկը ինքզինքնին ներկայացուցին: — Ծօն Րիվըրմէն և Ֆրէտ Ինկլիփուտ, երկուքն ալ ազարակապան թէմսքէլ, հարաւային Քալիֆօրնիոյ մէջ: Ծօն Րիվըրմէնն էր որ խօսք առաւ երբ փինքէրթըն հրաւիրեց զանոնք նստիլ:

— Մը. փինքէրթըն, ըսաւ, գործը, որուն վրայ պիտի խօսինք ձեզի, Թէմսքէլ կամ չըջակաները հաստատուած բոլոր ազարակապանները կը շահագործուէ: Անոնք են որ ձեր մօտ զրկեցին մեզ: Երեք հարիւրի մօտ ընտանիքներու ներկայացուցիչները նկատեցէք մեզ:

— Աղէկ, ըսաւ Փինքէրթըն: Եւ կ'ըսէք թէ զիս գտնելու միակ նպատակով ձեռնարկեցիք այս ճամբորդութեան:

— Այո': Ձեր անունը, Մր. Փինքէրթըն, մինչեւ մեր կողմերը ճանչցուած ու յարգուած է: Թէմսքէլի ազարակապաններուն մէջ քանի մը հոգիներ կան, որոնք Նիւ Եօքսքի են և շատ անգամ, իրիկունները, երբ գաւաթ մը գարեջուր կը խմենք և սիկառ կը ծխենք, անոնք ձեր և ձեր քաջագործութիւններուն վրայ կը խօսին մեզի: Բայց անա թէ խնդիրը ինչ բանի վրայ է, վարպետ: Թէմսքէլ մէկն է այն քաղաքներէն, ուրկէ բնաւ մարդ չանցնիր: Շատ հազուադէպ է որ օտարական մը մօլորի ու մինչեւ այն տեղ գայ: Սակայն երկիրը խիստ շահեկան և նկարչագեղ է: Անձայրածիր անտառներ կը շրջապատեն մեր պզտիկ քաղաքը: Տեղ տեղ այս անտառին կը յաջորդեն մշակուած դաշտեր, որոնց մէջտեղը ազարակ մը կը բարձրանայ:

«Թէմսքէլի շուրջ գտնուած այս ազարակներուն տէրերը տեսակ մը մեծ ընտանիք կը կազմեն: Ամէնքս ալ կը ճանչնանք զիրար և իրարու կ'օգնենք կեանքի բոլոր պարագաներուն մէջ: Քաղաքին հարաւակողմը կը տարածուի լեռնաշղթայ մը, Սիէրա — Սանթա — Աննա, որուն սեպ ու առլեփ կողերը մեծապէս կը դժուարացնեն վերելքը: Մեզմէ ոմանք դաշտեր ունին, որոնք կը տարածուին մինչեւ այդ լեռներուն ստորոտը:

«Արդ, անաւասիկ երկու տարի պիտի ըլլայ որ հարկադրուած ենք կատաղի պայքար մը մղել թշուառականի մը դէմ, որ քանի մը մեղսակիցներու օգնութիւնով բառին բուն նշանակութեամբ կ'անարեկէ Թէմսքէլի շուրջ տարածուած անտառները:

«Յանդուգն աւազակ մըն է, որ արդէն ծանր վնասներ պատճառած է մեզի և որ — աւելի գէշը —, անհամար սպաննութիւններ գործած է: Անունը չենք գիտեր: Մեզի զրկած նամակները, որոնց յատկանշական գիրը իրեն միայն կը վերաբերի, ստորագրութեան տեղ սա պարզ բառերը միայն կը կրեն. «Անտառներու թաղաւորը»: Այս անունը կուտայ իրեն: Զինքը տեսողները և այս տեսակցութենէն ողջ առողջ ազատուողները կը յայտարարեն թէ արքայական երեւոյթ ունի: Բարձրահասակ է և անպիս, անմօրուս

դէմքը կորով կը ներշնչէ: Միշտ քրտորդի զգեստ մը կը հագնի: Աւելցուցէք որ առաջնակարգ նշանառու մըն է և այս մասին կը յիշուին իր ըրած գործերը, որոնք զարմանք և նոյն իսկ թերահաւատութիւն կը պատճառեն:

«Անտառէն անցնող ճամբորդներուն վրայ յարձակելով և զանոնք կողոպտելով չի գոհանար: Ազարակները կը մտնէ և տէրերուն խնայութիւնները կը յափշտակէ: Նոյն իսկ այս պարագաներուն մէջ ամենէն սոսկալի արարքները կը գործէ: Նախ և առաջ նամակ մը կը գրէ այն մարդուն, զոր ընտրած է իրր զոհ: Կ'ազդարարէ որ իր հարկը վճարէ անտառներու թաղաւորին և ընդհանրապէս կը սահմանէ բաւական խոշոր գումար մը, զոր, կ'ըսէ, կարճ միջոցի մը մէջ պէտք է դնել անտառին մէկ առանձնացեալ վայրը, որուն ո՛ւր գտնուիլը կը նշանակէ ճշգրիտ:

«Եթէ աղարակատէրը չգործադրէ այս հրամանը, վստահ է թէ օրին մէկը պիտի ընդունի անտառներու թաղաւորին այցելութիւնը: Հազարումէկ զգուշութիւններ ձեռք առնելը օգուտ մը չունի: Թշուառականը երբեմն շաբաթներ, նոյն իսկ ամիսներ կ'անցընէ, մինչեւ որ վերջապէս նպատաւոր առիթը ներկայանայ, այսինքն մինչեւ որ սպառնալիքի ենթարկուած ազարակատէրը համոզուի թէ աւազակը պիտի չգայ այլեւս:

«Յետոյ, առտու մը, երբ հսկողութիւնը թուլցած է ու երբ այլեւս ոչ ոք չսպասեր իրեն, անտառներու թաղաւորը կը հասնի շանթի հարուածի մը պէս:

«Վա՛յ անոր որ կը փորձէ դիմադրել իրեն: Մահուան կ'ենթարկուի անողորմաբար: Ո՛րքան գոհեր մեռան անտառներու թաղաւորին կամ անոր մեղսակիցներէն մէկուն գնդակներուն տակ: Աւելցուցէք որ, այս բոլոր ոճիրները գլուխ հանելու համար, թշուառականը երեք հոգի միայն ունի իր հետք: Քանի մը տարուան մէջ այս կերպով տեղաւոյն ազարակապաններէն յափշտակած է 100000 տոլարի մօտ, առանց հաշուելու այն գումարները, զորս բերած են իրեն իր վարած յարձակումները ընդդէմ ճամբորդներու, որոնք անտառէն կ'անցնէին առանց կասկածի:

«Աւելորդ է ըսել թէ մարդկօրէն կարելի ամէն բան ըրած ենք զինքը բռնելու համար: Յարձակումներ կազմա-

կերպած ենք օժանդակութեամբ գինուորներու, զորս կա-
ռավարութիւնը մեր տրամադրութեան ներքեւ դրած էր,
Բնաւ արգիւնք մը ձեռք բերուած չէ: Ստուգիւ պէտք է
որ այս չարագործը լերան ու անտառին մէջ բոլորովին ար-
տասովոր թաքստոցներ ու որջեր ունեցած ըլլայ, վասն զի
երբեք չենք կրցած իր հետքը գտնել:

«Կը հասկնաք, Մր. Փինքէրթըն, թէ ամէնքս ալ Ինչ
ատելութիւն կ'զգանք այս թշուառականին դէմ, որ ամէն
վայրկեան մեր գոյութեանը կը սպառնայ և որ արդէն
սպաննած է մեր լաւագոյն բարեկամներէն, մեր եղբայրնե-
րէն մէկ քանին:

«Այս ալ, որ ձեզի հետ կը խօսիմ, իր այցելութիւնը
ընդունած եմ: Ասկէ վեց ամիսի չափ առաջ, նամակ մը
դրկեց ինծի, որով կը հրամայէր ինչպէս հազար տոլարի գու-
մար մը դնել կոնզլին մէջ խռոչաւոր կազմին մը, որ կը
գտնուի իմ ազարակէս կէս փարսախի չափ հեռու, պղտիկ
բլուրի մը վրայ: Առաջուրէն կ'իմացնէր որ եթէ մերժէի,
ինք պիտի դար առնէր, և թէ այդ օրը կեանքս վտանգի
մէջ պիտի ըլլար:

«Ինչպէս կը խորհիք, փափաք չունէի դրամը տանիլ
յանձնել, թէ և գիտէի թէ Ինչ պատահած էր անոնց որ ինձմէ
առաջ միեւնոյն կացութեան մէջ գտնուած էին:

«Թո՛ղ գայ և չափուինք, ըսի ինքնիրենս: Այդ օրուրնէ
սկսեալ գիշերային կանոնաւոր հսկողութիւններ կազմա-
կերպեցի ազարակիս մէջ: Քանի մը հուժկու և արթնամիտ
զամբներ հայթայթեցի ու սպասեցի:

«Այս կերպով 3—4 ամիսներ անցան: Անտառներու
թաղաւորը չեկաւ: Ագարակին մէջ հիմա շատ աշխատութիւն
կար և մարդիկս չէին ուզեր այլևս հսկողութիւնը շարու-
նակել: Զիրենք քաջալերելու համար շատ անգամ գիշերը
անոնց հետ կ'անցընէի, բայց ո՛չ նուազ ճիշդ է թէ հսկո-
ղութիւնը զգալապէս թուլցած էր:

«Գիշեր մը անտառներու թաղաւորը եկաւ: Նախ չու-
ներս թունաւորեց և պահապաններէս երկուքը դաշոյնի
հարուածներով սպաննեց: Յանկարծ քունէս արթննալով,
տեսայ որ առաջքս կեցած էր և ատրճանակովը կ'սպառնար
ինծի:

« — Դրա՛մդ, պուռաց ինծի հրամայական շեշտով մը:

«Կամայ ակամայ պարտաւորուեցայ տալ քովս գտնուած
ամէն բան, արժեթուղթերն ալ միասին, ընդ ամէնը 7000
տոլարի մօտ: Մեկնելէ առաջ գլխիս իջեցուց ուժգին հար-
ւած մը, որ գետին փոցը զիս զգայալիբէ:

«Այս կերպով ինձմէ յափշտակած դրամին կորուստը
զգալի մնաս մը կը պատճառէ ինծի: Այս գումարը պահած
էի նոր հողեր գնելու և կալուածներս ընդարձակելու հա-
մար: Ստիպուած էի քանի մը տարի կատաղօրէն աշխատիլ
այս եօթը հազար տոլարը խնայելու համար և ահա այդ
աւազակը մէկ ժամուան մէջ կը յափշտակէր ջանքերուս
ամբողջ արդիւնքը: Անտարակոյս նորէն հետապնդեցինք
անտառի թաղաւորը, բայց առաջուան պէս անյաջող եղանք:

«Ասկէ 2—3 շաբաթ առաջ, Թէմօքէլի ագարակապան-
ներուն գումարած մէկ ժողովին մէջ գաղափար յայտնուե-
ցաւ մէկը զրկել ձեր մօտ, Մր. Փինքէրթըն, և խնդրել
ձեզմէ որ պայքարի մտնէք անտառներու թաղաւորը ձեռք
անցընելու համար: Մեզմէ ոմանք հաւաստեցին թէ պիտի
չմերժէք ստանձնել այս գործը: Անկէ յետոյ քանի մը գու-
մարոմիներ ալ տեղի ունեցան և երկար խորհրդակցութիւն-
ներէ ետք որոշուեցաւ պատուիրակ զրկել ձեզ: Ահա թէ
ինչո՛ւ հոս եկած ենք:

Ճօն Րիվըրմէն այս խօսքերով բացատրեց իրենց այցե-
լութեան պատճառը: Ֆրէտ Ինկլիվուտ, իր ընկերը, բան մը
չէր ըսեր: Միայն գլխի շարժումով մը կը հաւանէր իր ըն-
կերոջ պատմութեան:

Փինքէրթըն ուշադրութեամբ մտիկ ըրած էր: Միեւ-
նոյն ժամանակ աւելի մօտէն կը քննէր երկու մարդոց դէմ-
քը և Ֆրէտ Ինկլիվուտի նախապէս իր վրայ գործած նախա-
տաւոր տպաւորութիւնը արագօրէն կը ջնջուէր, մեծ զար-
մանք պատճառելով իրեն:

Գաղտնի ոստիկանին խորաթափանց աչքը քանիցս հեզ-
նական արտայայտութիւն մը դիտած էր Ինկլիվուտի չրթնե-
րուն վրայ և ատեն ատեն սա տպաւորութիւնը ունեցած
էր թէ անիկա հազիւ պարտկուած հեղնութիւնով մը կը նա-
յէր իրեն:

Անտարակոյս գաղտնի ոստիկանը բան մը յայտնի չը-

բաւ: Դէմքին մէկ դնդերը չշարժեցաւ և մինչև ետքո՛ւ ձօն Րիվերմէնի բացատրութիւնները մտիկ ըրաւ միեւնոյն հանդարտութեամբ և միեւնոյն սիրուն ժպիտով:

— Եւ հիմա, շարունակեց Րիվերմէն, կը հաւանի՞ք մեզի հետ Թէմսքէլ գալ: Օ՛հ, Մր. Փինքէրթըն, մեզ ամէնուս նշանակելի ծառայութիւն մը պիտի մատուցանէիք այս գործը ստանձնելով: Դո՛ւք միայն կրնաք յաջողիլ հոն ուր մենք ամէնքս կը ձախողինք: Դո՛ւք միայն կրնաք անտառներու թագաւորին ձեռքէն ազատել մեզ:

Վարպետը անմիջապէս չպատասխանեց: Խորունկ մտածումներու մէջ թաղուած կ'երեւար: Րիվերմէն աչքը անոր վրայ սեւեռած էր, պատասխանի սպասելով: Իսկ Ինկլըվուտ գաղտնի ոստիկանին կը նայէր տարօրինակ արտայայտութիւնով մը, որ Փինքէրթընի հեռատեսութենէն չվրիպեցաւ: Ուստի գաղտնի ոստիկանը որոշեց ըստ այնմ գործել:

— Ըսէ՛ք, պարոններ, միւս ազարակապաններն են որ պատուիրակ նշանակած են ձեզ հոս գալու և զիս գտնելու համար, հարցուց անոնց:

— Այո՛, այսինքն Մր. Ինկլըվուտ ինքնաբերաբար առաջարկեց ընկերանալ ինձի, պատասխանեց ձօն Րիվերմէն: Նախապէս մինակ պիտի ձամբորդէի: Բայց Ինկլըվուտ բարեկամը բնաւ Նիւ Եօրք եկած չէր և ուղեց առիթէն օգտուիլ:

— Ծի՛շդ է, ըսաւ Ինկլըվուտ: Աշխարհը տեսնել կ'ուզէի քիչ մը:

— Կը հասկնամ, Մր. Ինկլըվուտ, պատասխանեց Փինքէրթըն հատու չեշտով մը: Դուք մինչև հիմա անտառներու թագաւորին չարիքներուն չենթարկուեցա՞ք բնաւ:

— Փառք Աստուծոյ, ո՛չ, ըսաւ Ինկլըվուտ: Անտառներու թագաւորը անյուշտ ըսած ըլլալու է ինքնիրեն թէ իմ տունէս առնելիք մեծ բան մը չկայ, վասնզի շատ պզտիկ կալուած մը միայն ունիմ և շատ նեղութիւն կը քաշեմ երկու ծայրը իրար քերելու համար: Ուստի դրամ պահելու խնդիր չի կրնար ըլլալ ինձի համար: Ասոր համար է որ, ինչպէս կ'ենթադրեմ, այս թշուառականը խնայած էր ինձի իր այցելութիւնները:

— Այո՛, իր մարդիկը կ'ընտրէ և կ'երթայ հոն ուր գիտէ թէ շահաւոր գործ մը կայ ընելիք, այնպէս չէ՞:

— Շատ ճիշդ է, պատասխանեց Ինկլըվուտ:

Վայրկեան մը լռութիւն տիրեց դարձեալ: Յետոյ Փինքէրթըն շարունակեց:

— Պէտք է խոստովանիմ թէ այս գործը իմ ձեռնհասութեանս սահմանէն դուրս կ'ելլէ: Դադանի ոստիկանի պաշտօնս ընդհանրապէս քաղաքներ, բնակեալ տուններ կ'առաջնորդէ զիս: Հոն կրնամ հեաքեր գտնել և հետապնդեց անոնք: Բայց հոս խնդիրը անծայրածիր անտառներու վրայ է: Ի՞նչպէս կարելի է հետք մը փնտռել հոն: Կը խոստովանիմ թէ չեմ գիտեր որ ի՞նչպէս պիտի կրնամ գործին մէջէն ելլել: Պէտք է որ հրացանը և ատրճանակը ձեռքս պատիմ Թէմսքէլը շրջապատող անտառներուն մէջ մինչև որ գտնեմ անտառներու թագաւորը: Պէտք չէ մտածել այդ բանին վրայ: Ժամանակս շատ թանկագին է: Բայց այն ատեն ի՞նչպէս երեւան հանելու է այդ աւազակը:

ձօն Րիվերմէն քանի՛ կը լսէր վարպետին այս նուազ քաջալերական խօսքերը, երեսը կը կախէր: Ֆրէտ Ինկլըվուտ գլուխը ծռեց տխուր դէմքով մը:

— Ասոր վրայ աւելցուցէ՛ք սա պարագան թէ այս միջոցին ձերինին չափ կարեւոր ուրիշ գործերով ընկճուած եմ: Եւ կը հասկնաք թէ ինձի համար անկարելի է ձեզի հետ գալ, գոնէ հիմակուհիմա: Չեմ գիտեր թէ որչափ ժամանակէն ազատ պիտի ըլլամ: Ամէն պարագայի՛ մէջ ձեր հասցէն թողուցէ՛ք ինձի, Մր. Րիվերմէն: Երբ կարենամ բացակայիլ, կը խոստանամ Թէմսքէլ գալ: Մեկնումս հեռագրով կ'իմացնեմ ձեզի:

— Վերջապէս, ըսաւ Րիվերմէն ոտքի ելլելով, միշտ յոյս մը կը տանիմ հետս: Օ՛հ, Մր. Փինքէրթըն, մեր յոյսը ձեր վրայ միայն դրած ենք մեզ ազատելու համար:

— Լա՛ւ, կ'ընդունիմ: Պիտի հասկնաք սակայն, Մր. Րիվերմէն, թէ չեմ կրնար անմիջապէս մեկնիլ: Ուրիշ մարդիկ կան, որ աշակցութեանս վրայ յոյս դրած են:

— Բնականաբար, կը հասկնամ այդ ամէնը, պատասխանեց Րիվերմէն: Բոլոր սրտովս արագ և կատարեալ յաջողութիւն կը մագթեմ ընթացիկ գործերու մէջ և կը յուսամ թէ շուտով Թէմսքէլ պիտի հրամմէք մեզ գտնելու համար:

— Երբ կարելի ըլլայ, կուգամ:

— Բաւական է հեռագրել Մր. Ճօն Րիվերմէնի, ի թէ՛ մըսքէլ:

— Շատ աղէկ, Մր. Րիվերմէն:

Իրարու ձեռք սեղմեցին սիրալիր կերպով: Ինկլիզուս եւ վարպետին ձեռքը սեղմեց եւ ըսաւ.

— Կը ցաւիմ, Մր. Փինքէրթըն, որ չէք կրնար անմիջապէս ճամբայ ելլել մեզի հետ: Իրաւ է թէ պէտք էր որ սպասէինք այս ձախողութեան:

Այս խօսքերուն վրայ երկու ազարակապանները հեռացան: Հաղիւ թէ դուրս ելած էին, գաղտնի ոստիկանը ելեկտրական զանգակի մը կոճակին վրայ կոխեց:

Բօլ Բէրիէ, գաղտնի ոստիկանին պատուական օգնականը, վազեց եկաւ:

— Շո՛ւտ, Բօլ, պոռաց անոր Փինքէրթըն, սա երկու ազարակապաններուն հետեւէ: Անոնցմէ մին, ամէնէն կարճահասակը, ինկլիզուս կը կոչուի: Աչքէ մի՛ կորսնցներ զայն: Եթէ երկուքն ալ Քալիֆօրնիա ուղեւորին անոնց հետ մեկնէ եւ հետեւէ իրենց: Բայց նայէ որ բան մը չնշմարեն: Ինկլիզուս կասկածելի կ'երեւայ ինծի: Ուստի աղէկ ուշադրութիւն ըրէ, Բօլ:

Այս խօսքերը ծայրայեղ արագութիւնով մը ըսուած էին: Միեւնոյն ատեն Փինքէրթըն գրասեղանէն քանի մը պանքտոմ հանեց եւ տուաւ Բօլի, այն պարագային համար, ուր երիտասարդը ստիպուէր երկար ուղեւորութիւն մը կատարել դէպի Քալիֆօրնիա:

— Շատ աղէկ, վարպետ:

Բօլի միակ պատասխանը հղաւ ասիկա: Արդէն գլխարկը դրած եւ վերարկուն հագած էր: Աճապարանքով իջաւ սանդուղէն եւ փողոց հասաւ ճիշդ այն պահուն ուր երկու ազարակապանները խոտորնակ փողոց մը կը դառնային եւ անմիջապէս հետապնդեց զանոնք:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ը

Փինքէրթըն ամբողջ իրիկունը իր օգնականէն լուր մը չառաւ: Մինչև ժամը յին միջոցները քանի մը կարեւոր նամակներու պատասխանեց: Այս գործը տեսնելէ ետք գրա-

սենեակէն մեկնեցաւ եւ մօտակայ ճաշաբան մը դնաց ընթրիքի համար: Յետոյ իր մասնաւոր բնակարանին ճամբան բռնեց:

Հոն հասնելով պառկեցաւ: Հետեւեալ առտու շատ կանուխ ելաւ: Հագուելու վրայ էր երբ հեռաձայնին զանգակը հնչեց: Գործիքին քով վազեց, բացաւ եւ ըսաւ.

— Ես եմ՝ Նաթ Փինքէրթըն: Դուք ո՞վ էք:

— Բօլ:

— Տակաւին Նիւ Եօ՞րք ես: Երկու ազարակապանները դեռ չմեկնեցա՞ն ուրեմն:

— Մէկը միայն մեկնեցաւ, այսինքն Մր. Րիվերմէնը: Բայց միւսը, որուն վրայ մասնաւորապէս հսկողութիւն կատարելու պաշտօն տուած էիք ինծի, տակաւին հոս է: Կէս ժամ առաջ սենեակ մը վարձեց մեր գրասենեակներուն ճիշդ դէմը գտնուած տունին մէջ:

— Ա՛հ, ա՛հ, զիս լրտեսել կ'ուզէ, շուտով հեռագրելու համար Քալիֆօրնիա, եթէ այս տեղ արտասովոր բան մը տեղի ունենայ կամ եթէ տեսնէ որ մեկնումի պատրաստութիւններ կը տեսնեմ:

— Ժիշդ այդպէս է:

— Երէկ իրիկուն ի՞նչ ըրին:

— Ճաշարան, յետոյ թատրոն դացին: Հոնկէ կայարան ուղղուեցան: Իրենց հետեւեցայ եւ այնչափ մօտ էի իրենց որ իրենց խօսակցութենէն բառ մը իսկ չէի կորսնցներ: Մեկնելու պահուն, քիչտ ինկլիզուս մէկէն ի մէկ յայտարարեց թէ աւելի աղէկ կը սեպէր քանի մը օր եւ Նիւ Եօրք մնալ, քանի որ տակաւին քաղաքը տեսած չէր բնաւ: Նախ եւ առաջ փորձեց համոզել բարեկամը որ ինք ալ մնայ իրեն հետ, բայց Րիվերմէն կ'ուզէր ժամ առաջ իր բարեկամներուն պատմել ինչ որ անցած դարձած էր ձեզի հետ ունեցած տեսակցութեան մէջ, Մր. Փինքէրթըն, եւ նախապատիւ սեպեց անմիջապէս մեկնիլ:

«Այն ատեն ինկլիզուս կայարանէն դուրս ելաւ եւ պտոյտ կատարելով մէկտեղ մեր գրասենեակներուն ճամբան բռնեց: Երբ տեսաւ թէ մեր սենեակը լոյս չէր վառեր այլեւս, նախ քանի մը գինետուններ պտտեցաւ: Ասիկա քչեց մինչև առտու, եւ այն ատեն, ինչպէս ըսի, մեր գրասենեակներուն

Տիրչդ դէմը սենեակ մը վարձեց: Ասիկա գրեթէ կէս ժամ տուաջ եղաւ:

— Շնորհակալ եմ տեղեկութիւններուդ համար, սիրելի Բօլ: Շարունակէ՛ մեր մարդը աչքէ չկորսնցնել: Մեր դրամներեակին դէմը բնակող բոլոր մարդիկը կը ճանչնաք գրեթէ: Այդ, ըսէ նայիմ թէ Ինկլվո՛ւտ որմէ՞ վարձեց սենեակը:

— Այրի Նէսլիէն:

— Ճիշդ այն է որուն հետ լաւ յարաբերութիւն կը մշակենք: Կրնաս անոր ներկայանալ, առանց բան մը նշմարել տալու Ինկլվոտի և եթէ անիկա իր սենեակն է, մօտակայ սենեակէ մը հսկէ անոր արարքներուն և շարժումներուն վրայ:

— Լա՛ւ, վարպետ:

— Երբ կասկածելի բան մը նշմարես, որ բաւական պատճառ մը ըլլայ զինքը ձերբակալելու, կ'իմացնես ինծի: Ամենէն աւելի է ջանալու է գիտնալ թէ Թէմսքէլի իր մեղսակիցներուն լուր կը զրկէ՞ թէ ո՛չ: Արդարեւ եթէ ապացոյց մը ձեռք ձգէինք, զինքը հոս բանտարկել կուտայինք ու այլեւս մեզի կը մնար շուտով Քալիֆօրնիա երթալ:

— Հանգիստ եղէք, վարպետ, ուշադրութիւնս մասնաւորաբար այդ կէտին վրայ պիտի կեդրոնացնեմ:

Վարպետը աւարտեց իր արդուզարդը: Յետոյ արագօրէն նախաձաչելէ ետք, իր գրասենեակը գնաց: Դահլիճը հասնելով, պատուհանին ապակիին ետեւ գնաց և ուշադրութեամբ նայեցաւ գիմացի տունին:

Ճիշդ գուշակած էր: Յիշտ Ինկլվոտ իր տեղն էր: Պատուհանը ծածկող վարագոյրին ետեւը նստած էր և Փինքէրթընի գրասենեակը աչքէ չէր հեռացներ: Անշուշտ կ'ուզէր ապահով ըլլալ թէ զազտնի ոստիկանը հոն էր տակաւին:

— Սպասէ, տղա՛ս, մրմռաց վարպետը: Անմիջապէս պիտի հասկնաս: Յուսանք թէ ասիկա պիտի համոզէ քեզ շուտով Թէմսքէլի մեղսակիցներուդ զրկել քանի մը շահեկան զեկոյցներ:

Հետեւաբար Փինքէրթըն այնպէս ձեւացուց որպէս թէ նոյն պահուն եկած էր: Իր սենեակին պատուհանին վարա-

գոյնները շաղաւ աչակիս: Կնքող սը որ Ինկլվոտ կարենար տեսնել առանց դժուարութեան:

Յետոյ գրասենեակին առջև նստաւ ու սկսաւ գրել:

Այն բանը, զոր Փինքէրթըն չէր նշմարած, վասնզի չատլաւ չէր կրնար որոշել Յիշտ Ինկլվոտը իր վարագոյրին ետեւ, սա է թէ ազարակապանը յարմար դատած էր արագօրէն այլակերպուիլ, վարպետին կողմէ չճանչցուելու համար: Ինք իր ձեռքով կարած էր խոշոր մօրուքը և հիմա կապոյտ ապակիով ակնոց կը կրէր:

Կը յուսար թէ այդպէս այլափոխուելով, բոլորովին անձանաչելի պիտի ըլլար: Միայն մտքէ չէր անցըներ թէ մէկը տեսած էր այդպէս ընելը: Բօլ Բէրիէն էր ան:

Վարպետէն պաշտօն ստանալէ ետք որ շարունակէ հրակել Յիշտ Ինկլվոտի վրայ, Բօլ Բէրիէն այրի Նէսլիի բնակարանը գացած էր:

Չուզեց դուռը զարնել, ուշադրութիւնը չհրաւիրելու համար ազարակապանին, որ յարկաբաժնին մէջ կը գտնուէր: Ուստի սանդուղին վրայ սպասեց որպէսզի այրին դուռս ելլէ:

Իր համբերութիւնը երկարատեւ փորձութեան չենթարկուեցաւ: Տիկին Նէսլի շուտով երեւցաւ: Գնումներ ընելու համար վար իջնելու կը պատրաստուէր, երբ նշմարեց Բօլը, զոր լաւ կը ճանչնար:

— Նոր վարձակալիս պատճառաւ է որ կուգաք, այնպէս չէ՞, հարցուց:

— Այո՛, սենեակը ո՞րչափ ժամանակի համար վարձեց:

— Ութ օրուան համար:

— Ինչէ՞ն գիտցաք թէ այդ մարդուն պատճառաւ կուգամ: Արդեօք կասկած հրաւիրող բա՛ն մը ըրաւ:

— Ո՛չ: Բայց իրմէ պահանջած գնոյս եռապատիկը վճարեց, ի փոխարէն խնդրելով միայն որ մարդու չըսեմ թէ օտարական մը եկած հաստատուած է հոս:

— Անունը ի՞նչ է:

— Ըսաւ թէ Տէյվիտ Պօսլընս կը կոչուի:

— Մտքէս անցածին պէս է: Իր բուն անունը չէ: Իրենին յարակից սենեակը պարա՞պ է:

— Այո՛: Նոյնիսկ երկուքին միջև հաղորդակցութեան դուռ մը կայ և փականքին ծակէն կրնաք ներս նայիլ:

— Կեցցե՛ս, անմիջապէս հոն պիտի երթամ: Բայց ուշադրութիւն, Տիկին Նէսլի: Բան մը չնշմարէ:

— Հանգիստ եղէք: Զիս չէ՞ք ճանչնար ուրեմն: Աղէկ գիտէք թէ առաջին անգամը չէ որ իմ տունս կը ընակին աւելի դիւրութեամբ լրանաել կարենալու համար ձեր տէրը:

Ոստիկանը ինկլվուտի վարձածին յարակից սենեակը գնաց, դէպ ի հաղորդակցութեան դուռը ուղղուեցաւ անշուշտ, ծռեցաւ և փականքին ծակէն դիտեց: Տեսաւ որ ագարա-կապանը, հայելիի մը առջև նստած, իր խոշոր մօրուքը կտրելու վրայ էր:

Այս տեսարանին վրայ Բօլ սկսաւ մեղմիւ խնդալ:

— Ըրէ, տղա՛ս, ըսաւ ինքնիրեն: Այդ պզտիկ կատա-կերգութիւնը բանի մը պիտի չծառայէ: Եւ յետոյ, ասիկա կ'ապացուցանէ թէ տակաւին չես ճանչնար վարպետը: Եթէ միամիտ ես երեւակայելու չափ թէ Նաթ Փինքէրթըն պիտի չճանչնայ քեզ, վասնզի խոշոր մօրուքդ կտրած ես և կա-պոյտ ակնոց կը կրես, ամէնէն յետին տխմարն ես ուրեմն:

Վերջապէս ինկլվուտ, իր արդուզարդը աւարտած ըլլա-լով, գոհունակութեան ժպիտ մը ուղղեց հայելիին մէջ: Այս բարեբաստիկ ներշնչումը ունեցած ըլլալուն համար շատ հպարտ կ'երեւար:

Այն ատեն գնաց իր դիտարանը, վարագոյրին ետեւ ու հոն նստաւ: Իսկ Բօլ սպրդեցաւ մինչև այն դուռը, որ ներանցքին վրայ կը բացուէր և գնաց գտաւ տանտիրուհին, որ խոհանոցին մէջ կ'աշխատէր:

— Ո՛ր և է պատրուակով ձեր նոր վարձակալին սենեակը մտէք, ըսաւ անոր: Մօրուքը կտրեց և կապոյտ ակնոց դրաւ: Զարմանք և նոյնիսկ սոսկում պիտի կեղծէք: Նայինք ի՞նչ բացատրութիւն պիտի տայ ձեզի այս պզտիկ փոփոխու-թեան համար:

— Լա՛ւ, կ'երթամ:

Բօլ իր տեղը դարձաւ: Վայրկեան մը ետք, լսեց որ տանտիրուհին երեք ուժգին հարուածներ կուտար նոր վար-

ձակալին դրանը: Ինկլվուտ աճապարանքով ելաւ վարա-գոյրին ետեւէն: Բայց տիկին Նէսլի արդէն բացած էր դու-ռը և ներս կը մտնէր:

Սարսափի աղաղակ մը արձակեց զայն նշմարելով և պոռաց արհաւրալից.

— Տէ՛ր Աստուած, ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ ուրեմն այստեղ, Ուրիշ... անձի մը վարձու տուած էի:

Ինկլվուտ քահ քահ խնդաց:

— Ո՛չ, ո՛չ, սիրելի տիկինս, ե՛ս եմ, ըսաւ: Պարզա-պէս ամիլուեցայ, վասն զի այսպէս աւելի աղէկ կը գտնեմ ինքզինքս: Եւ եթէ հիմա կապոյտ ակնոց կը կրեմ, յոգնած աչքերուս քիչ մը խնայելու համար է:

— Ա՛հ, աղէկ, ըսաւ սփոփանքի հառաչանք մը ար-ձակելով, բայց կրնաք պարծենալ թէ ազուր վախ մը պատճառեցիք ինծի: Եկած էի հարցնելու թէ խահուէ կ'ու-ղէի՞ք:

— Այո՛, խահուէ և քիչ մը խորոված միս:

— Ծառ աղէկ, Մր. Պօռնս:

Դուրս ելաւ և ինկլվուտ իսկոյն իր տեղը բռնեց պա-տուհանին մօտ: Երկար չսպասեց, վասն զի քիչ մը ետքը, հոն, դէմը, Փինքէրթընի սենեակին մէջ, վարագոյրը բաց-ուեցաւ և ինկլվուտ կրցաւ նշմարել վարպետը:

Անիկա զբառեղանին առջև նստաւ և սկսաւ գրել:

Ագարակապանը ձեռքերը շփեց ուրախ դէմքով մը:

— Աղէկ, ըսաւ: Այսպէս, ճիշդ էր ուրեմն: Ստուգիւ գործ ունի հոս և մեկնելու վայրկեանին միայն պիտի հե-ռագրէ ձօն Րիվերմէնի: Սքաչելի՛ է: Ամէն բան հիանա-լի կերպով կը քալէ: Միայն թէ պէտք չէ որ Բալիֆօրնիա երթալու գաղափարը ունենայ առանց Րիվերմէնի իմացնե-լու: Ապահովապէս աղէկ պիտի ընեմ իր վրայ հսկողութիւ-նը շարունակելով: Բայց պէտք է նաև միւսներուն իմացնեմ ի թէմսքէլ, թէ Րիվերմէնի պատմութիւնը ճիշդ է:

Ժամու մը չափ դիտեց վարպետին աշխատիլը: Յետոյ ինք ալ իր սենեակին մէջ գտնուած զբառեղանին առջև նստաւ և թուղթի մը վրայ գրեց:

Բօլ հասկցաւ թէ հեռագիր մը խմբագրելու վրայ էր:

Այս հեռագրին պարունակութիւնը և հասցէտէրին ա-

նունը մեծ շահեկանութիւն մը կ'ընծայէին Բօլի համար։ Ուստի որոշեց ազարակապանին ետեւէն թղթատուն երթալ։

Ինկլիլուտ իր հեռագրին խմբագրութիւնը աւարտած ըլլալով, թուղթը գրպանը դրաւ, ոտքի ելաւ, գլխարկը առաւ, տունէն մեկնեցաւ և փողոց հասնելով, մեծաքայլ ուղղուեցաւ դէպի ամէնէն մօտ թղթատունը։

Բօլ Բէրիէ բաւական հեռուէն կը հետեւէր անոր։

Գալով Նաթ Փինքէրթընի, որ իր աշխատութեան սենեակը մնացած էր, կատարելապէս ճանչցած էր ազարակապանը։ Հակառակ իր դէմքին վրայ անոր կատարած փոփոխութիւններուն, չկրցաւ խնդալը բռնել այն խորամանկութեան վրայ, որուն դիմած էր ան։

Ինկլիլուտ չուտով հառաւ թղթատուն և ներս մտաւ, հեռագիրը յանձնելու համար։ Բօլ փողոցը մնաց։ Արդարեւ ինկլիլուտ առջի օր առիթ ունեցած էր տեսնելու զայն Փինքէրթընի գրասենեակին մէջ։ Ուստի կը վախցուէր որ ճանշնար զինքը, մանաւանդ որ երիտասարդ ոստիկանը ծալուելու ժամանակ ունեցած չէր։

Բիշ ժամանակ ետքը ինկլիլուտ թղթատունէն դուրս ելաւ և իր բնակորանին ճամբան բռնեց։

Կ'ուզէր աչքէ չկորսնցնել համբաւաւոր ոստիկանը։

Հաղիւ թէ քանի մը քայլ առած էր, Բօլ Բէրիէ ինք ալ թղթատուն մտաւ և հեռագրի «կիշէ»ն գնաց։ Ինքզինքը ճանչցուց պաշտօնեային, զաղտնի ոստիկանի նշանը ներկայացնելով և ուզեց տեսնել այն հեռագիրը, զոր կապոյտ ակնոցով մարդը յանձնած էր քիչ առաջ։

Պաշտօնեան դժուարութիւն չհանեց, մանաւանդ որ հասկցած էր թէ այդ զաղտնի ոստիկանը Նաթ Փինքէրթընի գործակիցներէն մէկն էր։ Ուստի թուղթը յանձնեց Բօլի, որ անմիջապէս ընդօրինակեց զայն։

Հեռագիրը սա'պէս խմբագրուած էր.

lesnurs Բօլի, կալսվոյ ազարակ, Թեմսէի, Քալիֆօրնիա.

«Րիլըրմէնի պատմութիւնը կատարելապէս ճիշդ է։ Փ.ը տակաւին հոս է։ Մեկնելուն պէս պիտի հեռագրեմ»։

Ամենքը աս էր, բայց բաւական չէր։ Այդ ազարակապան Բօլին անշուշտ ինկլիլուտի մեղսակիցներէն մէկն էր և հետեւապէս Գաղտնի ոստիկանները կրնային այժմէն ձեր-

բակալել այս վերջինը 'նիւ Էօրքի մէջ իսկ, գոնէ թոյլ չտալու համար որ նոր հեռագիրներ զրկէ Քալիֆօրնիա։

Բօլ դուրս ելաւ թղթատունէն և վարպետին քով դարձաւ։

Գնաց Փինքէրթընի մօտ, որ ամենաբուռն հետաքրքրութեամբ դիտեց զինք։

— Է՛ ուրեմն, ըսաւ, Մր. Ինկլիլուտ իր պատիկ պտոյտէն դարձած է արդէն։ Կը տեսնեմ զինք, իր վարագոյրին ետեւ նստած։ Կարծեմ թէ մէկուն նամակ գրած կամ հեռագիր զրկած է։

— Շատ ճիշդ է, պատասխանեց Բօլ։ Վստահ էի թէ պիտի ճանչնայիք զայն, իր անձին վրայ խնամքով առաջ բերած փոփոխութիւններուն հակառակ։

Այն ատեն Բօլ զաղտնի ոստիկանին պատմեց ինչ որ տեղի ունեցած էր և հեռագրին պարունակութիւնը ցոյց տուաւ անոր։ Վարագոյրները հիմա խնամքով գոցուած էին, այնպէս որ միւսը դժացէն չէր կրնար բան մը տեսնել։

Փինքէրթըն ժպտեցաւ, հեռագիրին պարունակութիւնը կարդալով։

— Կեցցէ՛, ըսաւ։ Մեզի կը մնայ այլ ևս ձերբակալել այս շահեկան անձնաւորութիւնը, որ դիմացի տունէն կը լրտեսէ մեզ և յետոյ արգելք մը պիտի չունենանք Քալիֆօրնիա երթալու։ Կը յուսամ թէ երկար ատենի պիտոք պիտի չունենանք անտառներու Վեհափառ թագաւորին խելքը գլուխը բերելու համար։

— Անմիջապէս պիտի երթանք, հարցուց Բօլ, որ անհամբերութենէն չէր կրնար բռնել ինքզինքը։

— Ո՛չ, ըսաւ Փինքէրթըն։ Եթէ փողոցէն անցնէինք ուղղակի դիմաց երթալու համար, մեզ պիտի տեսնէր և անշուշտ պիտի փորձէր փախչիլ կամ թէ զէն ի ձեռին պիտի ընդունէր մեզ։ Այս ամէնէն խուսափիլը դիւրին է։ Պէտք է որ, առանց մտքէն անցընելու, ինք անձամբ մինչեւ բանտ առաջնորդէ մեզ։ Երբ դրան առջեւ հասնինք, պիտի ձերբակալենք զայն։ Ասով կառքի ծախքը պիտի խնայենք։

— Սքանչելի՛ է, պոռաց Բօլ խանդավառուելով։ Բայց ի՞նչպէս պիտի ընենք։

— Շատ պարզ է։ Պայուսակ մը պիտի առնեմ ձեռքս

և գրասենեակէն պիտի մեկնիմ: Անմիջապէս ինքնիրենը պիտի ըսէ թէ կը ճամբորդեմ և կ'երաշխաւորեմ քեզի թէ իսկոյն պիտի հետապնդէ զիս: Այն ատեն առանց յայտնի ընելու, բանտին ճամբան կը բռնեմ ու երբ անոր առջեւ հասնինք, կէս շրջան մը կ'ընեմ, կ'ողջունեմ զինքը և քաղաքավարութեամբ կը հրուիրեմ որ չէնքէն ներս հետեւի ինծի: Դուն ետեւը կը գտնուիս, այնպէս որ երկու կրակի մէջ կ'առնենք, որով պիտի չկրնայ փախչիլ մեր ձեռքէն:

Բօլ սքանչելի գտաւ այս ծրագիրը և ձեռքերը շփեց գոհունակութեամբ:

— Իմ կարծիքս սա է թէ, ըսաւ, Յրէտ Ինկլիլուտ կոչուածը քանի մը վայրկեանէն կեանքին ամէնէն մեծ զարմանքը պիտի զգայ: Խնդալէն մարեկիք բան է:

Այս միջոցին վարպետը իր պատրաստութիւնները տեսած էր: Գլխարկը դրած և վերարկուն հագած էր, բաւական խոշոր դեղին պայուսակ մը առած էր ձեռքը և վար իջած էր: Բօլ տակաւին քանի մը վայրկեան մնաց պատուհանին առջեւ:

Փինքէրթըն փողոց ելլելուն պէս, քայլերը փութացուց, Հապիւ քանի մը մէզը յառաջացած էր, երբ Յրէտ Ինկլիլուտ ինք ալ դիմացի տունէն դուրս ելած էր և կը պատրաստուէր հետեւիլ անոր:

Ասիկա տեսնելով, Բօլ սկսաւ խնդալ և ինք ալ սանդղակէն իջաւ ազարակապանին ետեւէն երթալու համար:

Ինկլիլուտի դէմքը ամենաբոլորն մտահոգութիւն կ'արտայայտէր: Նաք Փինքէրթըն ո՞ւր կ'ուզէր երթալ: Կարծիքը փոխա՞ծ էր և Քալիֆօրնիա՞ կ'երթար:

Ամէն պարագայի մէջ ազարակապանը կ'ուզէր զիտնալ թէ ի՞նչ պիտի ըլլար: Ուստի բաւական հեռաւորութենէ մը հետեւեցաւ վարպետին, առանց մտքէ անցընելու թէ իր ետեւէն ալ եկող կար:

Փինքէրթըն բանտին ճամբան բռնեց: Քանի՞ կը մօտենար, քայլերը կը մեղմացնէր: Ընդարձակ չէնքին մեծ դրան առջեւ հասնելով, կեցաւ ժամացոյցը հանելու և ժամը քանին ըլլալը հասկնալու համար:

Ինկլիլուտ շատ հեռուն չէր: զաղտնի ոտտիկանը մէկ

անգամ իսկ ետին դարձած չըլլալով, ազարակապանը ամենազոյզն մտահոգութիւն մը ցոյց չէր տար: Եւ յետոյ, հաստատապէս համոզուած էր թէ Փինքէրթըն ո՞չ մէկ պարագայի մէջ չէր կրնար ճանչնալ զինքը:

Ուստի շարունակեց դանդաղօրէն յառաջանալ և կը պատրաստուէր թեթեւ շրջան մը ընել Փինքէրթընէն հեռանալու համար, երբ անիկա ժամացոյցը զբաւանդող դրաւ և ինկլիլուտին նայեցաւ: Այնպէս ձեւացուց թէ տակաւին նոր նշմարած էր ազարակապանը և անոր առաջը դնաց ձեռքը երկնցուցած:

— Օ՛, բարեւ, Մր. Ինկլիլուտ, ի՞նչպէս էք, ըսաւ: Բայց ես կը կարծէի թէ երէկ իրիկուն Թէմսըէլ զացած էք Մր. Րիվըրմէնի հետ:

Ինկլիլուտ քար կ'արեցաւ: Իր կապոյտ ակնոցին ետեւէն խոշոր բացուած աչքերով կը դիտէր զաղտնի ոտտիկանը և առաջին վայրկեանի ապշութիւնը ա՛յն ատիճանի հասաւ որ չկրցաւ միակ բառ մը արտաբերել:

— Ա՛հ, թերեւս կը զարմանաք որ կը ճանչնամ ձեզ, թէպէտեւ ձեր խոշոր մօրուքը կ'որած էք և կապոյտ ակնոց կը կրէք հիմա: Սիրելիս Մր. Ինկլիլուտ, ձեր դէմքը շատ յատկանշական է և կարելի չէ վայրկեան մը իսկ սխալիլ:

— Մր. . . , Մր. Փինքէրթըն, թոթովեց վերջապէս Ինկլիլուտ, Նիւ Եօրք մնացի... քիչ մը հաճոյք վայելելու համար:

— Իրա՞ւ: Բայց, ըսէք, ի՞նչ հաճոյք կը գտնէք իմ տանս դէմի տունին երկրորդ յարկի մէկ սենեակը նստելուն և հոնկէ իմ վրաս հոկողութիւն կատարելուն մէջ: Ես իմ մասիս կը կարծեմ թէ ամէն պարագայի մէջ տարօրինակ հաճոյք մըն է արտիկա:

Ինկլիլուտ դողդոջեց և դէմքը կապարի գոյն առաւ:

— Մր. . . . , Մր. Փինքէրթըն, ձեր ըսածներուն մէջ ճիշդ բառ մը չկայ:

— Կայ, պատասխանեց զաղտնի ոտտիկանը ամենայն հանդարտութեամբ: Եթէ չեմ սխալիր, իմ մասիս ցնորքներ ունեցած էք, Մր. Ինկլիլուտ կամ մանաւանդ Մր. . . , ի՞նչ անուն տուիք տիկին Նէսլիի, ա՛հ, այո՛, Մր. Պրօուսս, ճիշդ է, Մր. Պրօուսս:

Ինկլիլուտ սարսուռաց, մինչ վարպետը կը շարունակէր միեւնոյն հանդարա շեշտով.

— Ձեր բարեկամը՝ Մր. Էտուրրո Բօլի, Թէմսքէլի մօտակայ Կրայսվօլի ագարակէն, անշուշտ հիմա կատարեալապէս ապահովուած է և իմ ժամանումիս վախը չունի այլևս: Համոզուած է թէ դուք հոս ձեր պաշտօնին գլուխն էք և թէ պիտի փութաք տեղեկացնել իրեն երբ Քալիֆօրնիա ուղեւորիմ, այնպէս որ կարելի ըլլայ այն տեղ ինծի արժանի ընդունելութիւն մը պատրաստել: Ճիշդ չէ՞:

Պրէտ Ինկլիլուտ խուլ հայնոյութիւն մը ըրաւ: Ա՛լ չէր կրնար տարակուսիլ: Փինքէրթըն երեւան հանած էր իր խաղը: Աջ ձեռքը իսկոյն գրպանը խօթեց, բայց զէնքը դուրս հանել կարենալէ առաջ, զգաց թէ ետեւի կողմէն յանկարծ կը բռնէին զինք, վաճառի Բօլ վայրկեանէ մը ի վեր անոր մօտը կը գտնուէր, և Ինկլիլուտ բան մը չէր նշմարած:

Երիտասարդ ոստիկանը ագարակապանին վարմանքէն օգտուեցաւ և տնոր ձեռքերը կռնակին վրայ միացնելով ձեռնակապի զարկաւ: Այս ամէնը տեղի ունեցան հրաշալի արագութիւնով մը:

Ինկլիլուտ, երեսը զայրոյթէն պրկուած, Բօլի դարձաւ, որ շնորհալի ժպիտ մը ուղղեց իրեն: Փինքէրթըն մատովը ցոյց տուաւ իրենց առջև բարձրացող ընդարձակ չէնքը:

— Յատկապէս այս ճամբէն եկայ, Պրէտ Ինկլիլուտ, ըսաւ Փինքէրթըն: Ուղեցի որ զձեզ մինչև հոս փոխադրելու նեղութիւնը խնայէք մեզի: Ձեզ կը ներկայացնեմ Նիւ Եօրքի բանտը: Ուրախ պիտի ըլլան ձեզ հոս ընդունելով և թէ հաճիք ինծի հետեւելու ձանձրոյթը յանձն առնել:

Ինկլիլուտ ահաւանբը կը կրճատէր:

— Ձիս ձերբակալելու իրաւունք չունիք, պոռաց: Ինծի դէմ ապացոյցներ չկան:

— Պիտի տեսնենք: Պէտք չունիմ ձեզի ըսելու թէ օգնականս ու ես անմիջապէս Թէմսքէլ պիտի երթանք: Աւելորդ է ուրիշ հեռագիր մը ղրկել ձեր բարեկամ Բօլիին: Պիտի ջանանք հասնալ նախ թէ ո՞վ է այդ Բօլին, որ Կրայսվօլի ագարակը կը բնակի և կը յուսամ թէ չուտով երեւան պիտի հանենք անտառներու վեհ. թաղաւորին հետքը: Հի-

մակուհիմա դուք կրնաք ձեր ուղածին պէս հանգիստ ընել այն ապաստարանին մէջ, որ այստեղ կ'ընծայուի ձեզ:

Այն ատեն ագարակապանը բանտէն ներս մտցուցին:

Ինկլիլուտ շարունակ կը նախատէր երկու ոտակիանները, բայց քիչ դիմադրութիւն միայն ըրաւ: Աւելորդ է ըսել թէ Փինքէրթընի պատուէրին վրայ անմիջապէս փակուեցաւ ապահով գնտանի մը մէջ: Ուժգնօրէն բողոքեց իր ձերբակալութեան դէմ, զոր բացարձակապէս անարդար կը գտնէր:

Գալով Նաթ Փինքէրթընի և Բօլի, անոնք նոյն օրն իսկ Քալիֆօրնիա ուղեւորեցան:

ՄՐ. ԷՏՈՒՐՐՈ ԲՕԼԻ

Կրայսվօլի ագարակը կը գտնուէր Թէմսքէլ պղտիկ քաղաքին հարաւակողմը, գրեթէ երկու փարսախ հեռու:

Ատենօք այնտեղ խիստ անտառներով ծածկուած հովիտ մը կար: Եւրոպայէն եկած գաղթականներ հերկած էին այդ անտառը, մշակեալ դաշտերու վերածած էին զայն և հողէն քաղած էին ինչ որ անիկա կարող էր արտադրել:

Իրենց անխոնջ եռանդին և կատաղի աշխատութեան շնորհիւ, հովիտը քիչ քիչ արգունդ դաշտագետինի մը վերածուեցաւ:

Առաջին գաղթականները շատոնց անհետացած էին: Ամենքն ալ մեռած էին: Էտուրրո Բօլի հեռաւոր ժառանգորդներէ գնած էր այդ լայնատարած գետինը չնչին գնով մը:

Էտուրրո Բօլի բարձրահասակ մարդ մըն էր, խոշոր սև մօրուքով մը և մուգլ աչքերով: Քանի մը տարիէ ի վեր կը շահագործէր այդ գետինը քանի մը սպասաւորներու օգնութեամբ, բայց ճշմարտութիւնը կը հարկադրէ մեզ ըսել թէ աշխատութեան համար շատ ճաշակ չունէր:

Այս տեսակէտով ծանօթ էր բոլոր ագարակապաններուն, որոնք քանի մը փարսախ տեղւոյ մէջ կը բնակէին: Ուստի շատ բարեկամութիւն չէին մշակեր անոր հետ, մանաւանդ որ անիկա միշտ խոժու դէմք մը ցոյց կուտար և լռակեաց էր: Այն անհամբերէն մէկն էր, որոնք կատակ չեն վերցնէր և որոնցմէ ամէնէն սիրուն կատակը չի կրնար ժպիտ մը խլել:

Փինքէրթընին և օգնականին նիւ Եօրքէ մեկնելէն քանի մը օր ետք էր: Արդէն գիշեր եղած էր:

Խորին հանդարտութիւն մը կը տիրէր հովիտին մէջ: Վերը, աստղերը կը փայլէին երկնակամարին վրայ և լուսինը իր արծաթէ լոյսին ալիքներովը կ'ողողէր երկիրը:

Անտառին բացաստանին վրայ, երկու մարդիկ երեւցան: Փինքէրթընը և Բօլն էին:

— Ահաւասիկ կրայսվօլի ագարակը, հո՛ն, վարը, ըսաւ վարպետը: Հասանք:

Առանց խօսք մը ըսելու, պահ մը գիտեցին իրենց վերև տարածուած շէնքերը: Յետոյ սկսան վար իջնել:

Աղէկ ուշադրութիւն ընելու է, ըսաւ Փինքէրթըն: Այդ Բօլին ապահովապէս պահապան շուներ ունի, որոնք մեր մօտենալը պիտի իմացնեն և երկու օտարականներու ժամանուժը, մանաւանդ իրիկուան այս ժամուն, կասկածելի պիտի երեւա՞ր:

Ուստի գաղտնի ոստիկանները կրկնապատկեցին նախագգուչութիւնները: Վերջապէս առանց ամենափոքր աղմուկ մը յարուցանելու, մօտեցան բնակարանին: Առաջը կը տարածուէր պղտիկ պարտէզ մը, ցած պատուարով մը շրջապատուած: Այդ պատուարին առջեւ էր որ Փինքէրթըն և Բօլ կ'ընկնեցան:

Թէմօքէլ հասնելով, հոգ տարած էին տեղեկութիւններ քաղել ագարակապան Բօլի վրայ, առանց մէկուն ուշադրութիւնը հրաւիրելու ու այդ կերպով անոր վերաբերեալ շատ մը մանրամասնութիւններ քաղած էին: Գիտէին թէ անիկա տանը մէջ առանձին կը բնակէր ծերունի դաստիարակուհի մը հետ, մինչ ագարակին դորձաւորները և սպասուհիները առնին ետեւի մասերուն մէջ կը գտնուէին:

— Պէտք է ջանանք որ, ըսաւ Փինքէրթըն ցած ձայնով, ապահով թաքստոց մը գտնենք շահագործումի յատուկ շէնքերուն մէջ: Հոնկէ պէտք պիտի ըլլայ որ ագարակապանին վրայ հսկենք քանի մը օր: Չեմ կարծեր որ ինք եղած ըլլայ անտառներու թագաւոր կոչածին: Բայց ապահովապէս յարաբերութեան մէջ է անոր հետ և թերեւս այստեղ կ'ընդունի դայն երբեմն: Ուստի պէտք է նպաստաւոր առիթի մը սպասել: Բաւական պաշար ունինք հետերնիս և եթէ

ագարակապանը դիպուածով բացակայի, պիտի հետեւիմ անոր... Օ՛ն, երթանք:

Երկու գաղտնի ոստիկանները ոտքի պիտի ելլէին տունին շրջանը ընելու և ետեւի կողմի շէնքերը երթալու համար երբ ներսէն աղմուկ լսեցին: Անմիջապէս ծռեցան և անհետացան խիտ ցանկապատին ետև, որ դուրսէն կը շրջապատէր պատուարը:

Իսկոյն ոտնաձայններ լսուեցան: Տանը դուռը բացուեցաւ ներսէն և բարձրահասակ, մռայլ դէմքով ու խոշոր սև մօրուքով մարդ մը դուրս ելաւ: Իրեն կը հետեւէր 16 տարեկանի մօտ խափշիկ մը, որուն աչալուրջ դէմքը ուշիմութիւն կը յայտնէր:

Սպիտակամորթը հտուըրտ Բօլին էր: Սեւամորթը ստանալու վրայ էր յանձնարարութիւն մը, զոր կ'ընէր իր տէրը:

— Լսեցի՞ր: Աճապարէ՛: Մինչև անոր տունին ճամբան գիտե՞ս:

— Այո՛, տէ՛ր, պատասխանեց սեւամորթը:

— Մանաւանդ նամակը մի՛ կորսնցնես: Ապահովապէս աղուոր վարձատրութիւն մը պիտի ընէ քեզի իրեն տարած լուրիդ համար: Շո՛ւտ: Մինչև երեք ժամէն կրնաս դառնալ:

— Այո՛, տէ՛ր:

— Է՛ ուրեմն, գնա՛:

Երիտասարդ խափշիկը հեռացաւ անտառին ուղղութեամբ: Նոյն պահուն Փինքէրթըն շուռչի պէս մեղմ ձայնով մը ըսաւ իր օգնականին.

— Այս անպիտանը անտառներու թագաւորին տունը կ'երթայ: Ես պիտի հետեւիմ իրեն: Դո՛ւն հոս մնացիր և շարունակէ հսկել Բօլի վրայ: Վերադարձին ոպասէ:

Հազիւ թէ այս խօսքերը ըսած էր, վարպետը խոյացաւ սեւամորթին ետեւէն: Հոգ տարաւ կիսովին ծռած վաղել ցանկապատին ետեւէն, այնպէս որ ագարակապանը, որ ակնարկով քանի մը վայրկեան հետեւեցաւ իր ծառային, կասկածելի բան մը չնշմարեց:

Ի վերջոյ հտուըրտ Բօլի տուն դարձաւ: Բօլ որոշեց նախ և առաջ տեղագրութիւնը ուսումնասիրել և ամէն բանէ առաջ ապահով թաքստոց մը փնտռել ուրկէ կարենար քանի մը օր հսկել ագարակապանին վրայ և անոր երթեւեկները լրտեսել:

Արդարեւ կրնար ըլլալ որ վարպետը սեւամորթին հետապնդումէն ետ դառնար առանց արդիւնք մը ձեռք բերելու և այս հնարաւորութիւնը նախատեսելով, աղէկ է որ նախնական ծրագիրէն չհրաժարէր:

Ուստի երիտասարդ ոստիկանը տունին չորս կողմը պտտեցաւ անշուշտ: Թեթեւ տախտակորմով մը միայն զատուած էր ագարակին բակէն: Կամացուկ մը ելաւ մինչև այդ տախտակորմին գագաթը, ամէնէն առաջ ստուգելու համար թէ շուն կա՞ր:

Բակին մէկ անկիւնը մաս մը տախտակներ դիզուած էին: Ուրիշ անկիւն մը կառք մը կար: Բօլի գտնուած տեղւոյն ճիշդ դէմը սայլատուն մը կար, որուն ամէն կողմը բաց էր և ուր անշուշտ կը պահէին երկրագործական մեքենաներն ու գործիքները:

Շունի հետք չկար: Բայց երիտասարդ ոստիկանը ասպահով չէր: Ո՞վ կ'ըսէր թէ սայլատունին տակ կամ տախտակներու դէպքին կամ նոյնիսկ կառքին ետեւ որջ մը չկար:

Այսուհետեւ վստահելու բան չկար և հարկ էր վտանգը աչք առնել: Ուստի Բօլ առանց աղմուկ հանելու սահեցաւ պատուարին միւս կողմը, մինչև որ ոտքերը հողին դպան: Ագարակին բակին մէջ էր: Սայլատունին վերի քովը տեսակ մը դոց շտեմարան կար, ուր անշուշտ փայտ և յարդ կը պահէին: Անիկա սքանչելի թաքստոց մը պիտի ըլլար:

Ուստի Բօլ որոշեց անյապաղ սկսիլ իր խուզարկութիւններուն: Բակէն անցաւ, ոտքին ձայնը չհանելու համար հազարումէկ զգուշութիւններ ընելով:

Բայց այն ատեն պատահեցաւ դէպքը, որմէ կը վախնար: Սայլատունին տակ, բաց օդին, շուներու որջ մը կտր...: Սոսոր «պըլտօկ» մը յանկարծ նորեկին վրայ խոյացաւ մոլեգին հաչիւններով: Բօլ անմիջապէս հանեց առերձանակը, վասնզի առաջին ակնարկով տեսած էր թէ սոսկալի կենդանին մարդու վրայ յարձակելու վարժութիւն ստացած էր և թէ իր կոկորդին պիտի ցատկէր:

Երբ «պըլտօկ»ը իր վրայ պիտի ցատկէր, Բօլ կրակ ըրաւ: Շունը գետին ինկաւ և վերջին շունչը փչեց:

Բայց նոյն պահուն ետեւի դուռը բացուեցաւ և ագարակապան էտուըրտ Բօլի երեւցաւ: Իր հրացանը կը ճօճէր սպառնալից դէմքով մը:

Բօլ գիտէր թէ այդ մարդը առանց վարանելու կրակ պիտի ընէր եթէ իր հակառակորդը նշմարէր: Ուստի խոհեմութիւն սեպեց ապահովութեան մէջ դնել ինքզինքը և իսկոյն սպրդեցաւ սայլատունին պաշտպան ստուերին մէջ, ուր անհետացաւ: Պէտք էր աւելի նպաստաւոր վայրկեանի մը սպասել:

Երբ էտուըրտ Բօլի բակին մէջտեղը նշմարեց իր շունին դիակը, սոսկալի հայնոյութիւն մը ըրաւ: Կասկածոտ ակնարկներ ձգեց ամէն կողմ, ջանալով սայլատունին տակ տիրող խաւարը թափանցել, բայց բան մը չնշմարեց:

Այն ատեն կամաց կամաց և քայլ առ քայլ դուրս ելաւ տունէն: Հրացանը միշտ պատրաստ բռնած էր: Տունին ետեւի չէնքերուն կողմը դնաց, ագարակին սպասաւորները արթնցնելու համար:

Բայց ասիկա Բօլի հաշիւին չէր գար: Անիկա կ'ուզէր միմիայն ագարակապանին հետ գործ ունենալ: Եւ յետոյ, եթէ սպասաւորները զինքը փնտաւելու ելլէին, շուտով մէջտեղ կրնար հանուիլ:

Ուստի սպասեց որ ագարակապանը կանակը իրեն գարձընէր: Այն ատեն պզտիկ քար մը առաւ և ուժով մը նետեց բակին միւս կողմը:

Քարը մութ անկիւն մը ինկաւ թեթեւ աղմուկ մը հանելով:

Բօլի սնամիջապէս շնչեցաւ և ակնարկը դարձուց դէպ այն անկիւնը: Սիւննոյն ատեն հրացանը ուղղեց այն կողմը: Ո՞վ կայ հոն, պոռաց խապոտ ձայնով մը: Պատասխանեցէ՛ք, ապա թէ ո՛չ կրակ կ'ընեմ:

Բայց արդէն Բօլ մեղմիւ սպրդած էր անոր ետեւը և վեր կը վերցնէր ամերիկեան երկաթեայ գործիքով մը զինուած ձեռքը, զոր իջեցուց բոլոր ոյժովը և բոպէ մը ետք էտուըրտ Բօլի փայտահարին տապարովը դարնուած ծառի մը պէս տապալեցաւ, խուլ հեծեմանք մը արձակելով:

Այն ատեն երիտասարդ ոստիկանը անոր մէջքէն բռնեց, գետնէն վերցուց և տունէն ներս տարաւ: Կիսաբաց մնացած դուռնէ մը լոյսի ճառագայթ մը կը մաղուէր: Բօլ ուժովը հրեց զայն և ներս մտաւ:

Ինքզինքը համեստ սենեակի մը մէջ դտաւ: Մէջտեղը,

սեղանի մը վրայ, քարիւղի կանթեղ մը վառած էր: Անկիւն մը նստարան մը կար: Բօլ անոր վրայ տարածեց ագարակապանը և տակաւին նուաղած ըլլալէն օգտուեցաւ ձեռնակապ անցընելու համար անոր: Յետոյ հանդարտօրէն սպասեց իր կալանաւորին արթննալուն:

Էտուրտ Բօլի շուտով սթափեցաւ: Նախ ապշահար ակնարկներ ձգեց չորս դին: Յետոյ յանկարծ յիշողութիւնը վերստացաւ և կիսովին ելաւ ուժգին շարժումով մը:

Սոսկալի հայոյութիւն մը ելաւ բերնէն, երբ տեսաւ Բօլը, որ քովը նստած էր աթոռի մը վրայ:

— Թշուառակա՛ն, պոռաց: Ի՞նչ... Ի՞նչ կը նշանակէ ասիկա:

Փորձեց ելլել, բայց շուտով ետ կեցաւ իր վրայ ուղղուած ատրճանակի մը բերանը տեսնելով:

— Մը, էտուրտ Բօլի, ըսաւ Բօլ հանդարտօրէն, կ'աղաչեմ, նստեցէք:

Ագարակապանը հնազանդեցաւ, ատելաւառ ակնարկներ ձգելով հանդերձ երիտասարդ ոստիկանին վրայ:

— Ո՞վ էք դուք: Ի՞նչ իրաւունքով կը մտնէք այսպէս խաղաղ ագարակապանի մը տունը: Դուք գո՛ղ մըն էք, թերեւ մարդասպա՛ն մը:

— Ամենեւի՛ն, պատասխանեց Բօլ ժպտելով: Ես ճիշդ ձեր անուանած այդ կարգի մարդոց թշնամին եմ:

— Ի՞նչ... Ի՞նչ կ'ըսէք, թոթովեց Բօլի, որ հասկնալէ կը վախնար:

— Այո՛, ըսաւ Բօլ պարզապէս, ես զաղանի ոստիկան եմ:

— Դուք Նաթ Փինքէրթընն էք, պոռաց մեքենաբար ագարակապանը, որ մէկ ոստումով ելաւ՝ իսկոյն իյնալու համար իր աթոռին վրայ, Բօլի ատրճանակին սպառնալիքին առջեւ:

— Ո՛չ, ո՛չ, ես Նաթ Փինքէրթընը չեմ, անոր օգնականն եմ միայն:

Ագարակապանին երեսը նայելը կը բաւէր տեսնելու համար թէ այս գիւտը Ի՞նչ չփոթութեան մատնած էր զինքը: Բայց շուտով ինքզինքը գտաւ և փորձեց անիրաւաբար զըրպարտուած և հալածուած անմեղի դերը խաղալ:

— Ա՛հ, խեղճերնիդ կը կորսնցնէ՞ք, պոռաց զայրագին ձայնով մը: Իրաւ է որ կ'սկսիմ կարծել թէ այդպէս է: Ի՞նչ իրաւունքով իմ տունս կը մտնէք այսպէս: Եթէ զաղանի ոստիկան էք, ինչպէս կ'ըսէք, աւելի յանցաւոր էք, վաճաղի ես պարկեշտ մարդ մըն եմ, որ մեղադրելի բան մը չէ ըրած: Ձեզի դէմ պիտի բողոքեմ:

— Մի՛ նեղուիք, սիրելի պարոնս, պատասխանեց Բօլ: Երբ բանտը մտնէք, պէտք եղած ժամանակը պիտի ունենաք այս բանին համար:

— Ե՛ս, բա՛նտ երթամ... Բայց հրէշութիւն մը պիտի ըլլայ ադ...:

— Կեցէք, կեցէք, ըսաւ Բօլ, առանց իր պաղարկունութիւնը կորսնցնելու, պարապ տեղը մի՛ գրգռուիք այդպէս: Լաւ գիտէք թէ Նաթ Փինքէրթըն և իր մարդիկը այդպէս կ'ընեն երբ դորձ ունենան խիստ վտանգաւոր ոճրադործի մը հետ:

— Ա՛հ, պոռաց ագարակապանը ծայրայեղ զայրոյթով, արդեօք ըսել կ'ուզէք թէ ես ոճրագործ մըն եմ:

— Բայց այո, կատարելապէս: Եթէ սակայն չկարենաք գոհացուցիչ կերպով բացատրել թէ ի՞նչ կը նշանակէր այն հեռագիրը, զոր Ֆրէտ Ինկլիվուտ անուն մէկը Նիւ Եօրքէն ղրկեց ձեզ:

— Հեռագիր՞ մը, թոթովեց Բօլի: Բնաւ չեմ գիտեր թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէք:

— Իրա՛ւ կ'ըսէք, պոռաց երիտասարդ ոստիկանը: Սակայն ստոյգ է թէ այդ հեռագիրը հասած ըլլալու է իր հասցէին: Եւ յետոյ, պէտք է իմացնեմ ձեզի թէ Ֆրէտ Ինկլիվուտ այժմ Նիւ Եօրքի բանտին ասպնջականութիւնը կը վայելէ: Մի՛ զարմանաք ուրեմն որ չկրցաւ հեռագրել ձեզ թէ Նաթ Փինքէրթըն իր օգնականին հետ մեկնած էր հուգալու համար:

Էտուրտ Բօլի հետզհետէ աւելի կը չփոթէր:

— Անիկա... բա՞նտն է, թոթովեց:

— Այո՛: Պէտք է խոստովանիլ թէ շատ անճարակ կերպով բռնուեցաւ: Առաջին օրէն, երբ Մը. Ճօն Րիվըրմէնի հետ մեղի եկաւ, Մը, Փինքէրթըն նշմարեց թէ այդ Ֆրէտ Ինկլիվուտը շատ ուղղամիտ մարդ մը չէր: Միմիայն իր կեր-

պարանքը և իր երկդիմի երեւոյթը տեսնելով, մարդկային սիրտը քիչ չատ ճանչցող—մը և կը հաւատտեմ ձեզ թէ վարպետս այդպիսի մէկն է—, կը կասկածի իրմէ: Ձեր սրամտութեան կը թողում գուշակել թէ անկէ ետքը ի՞նչ անցաւ դարձաւ:

— Այդ ամէնը ինծի հետ ի՞նչ առնչութիւն կրնան ունենալ: Ես չարիք մը գործած չեմ: Կրնաք տունս վերէն վար խուզարկել: Ասպարէզ կը կարդամ ձեզի գտնել ձեր քսած հեռագիրը:

— Բնաւ չեմ տարակուսիր, պատասխանեց Բօլ հեղինական ժպիտով մը: Կ'ենթադրեմ թէ ստանալնէդ անմիջապէս ետքը ջնջած ըլլալու էք զայն:

Բայց նոյն պահուն կասկած մը անցաւ երիտասարդ ոստիկանին մտքէն և անմիջապէս չարունակեց.

— Հիմա միտքս եկաւ: Հեռագիրը անշուշտ ներփակուած էր այն նամակին մէջ, զոր ձեր սեւամորթին հետ ղրկեցիք անտառներու Վեհ. թագաւորին:

Եթէ կայծակ ինկած ըլլար էտուրրո Բօլիի առջև, այդչափ սարսափահար դէմք մը ցոյց պիտի չտար: Կարծես թէ զարնուրանքէն բացարձակապէս քար կտրած էր և աչքերը խոշոր խոշոր բացած նայեցաւ երիտասարդ ոստիկանին:

— Ի՞նչ, ի՞նչպէս, պոռաց պահ մը լուռ մնալէ ետք: Ինչէ՞ն դիտէք ստիկա:

— Վարպետը և ես տեսանք, պատասխանեց Բօլ: Աւելորդ է ըսել ձեզի թէ Նաթ Փինքէրթըն անմիջապէս սկսաւ հետապնդել ձեր սեւամորթը: Կրնամ հաւատաւել ձեզ, Մր. Բօլի, թէ Նաթ Փինքէրթըն չուտով պիտի դառնայ անտառէն, իբր կալանաւոր բերելով անտառներու անուանի թաղաւորը:

Այս խօսքերուն վրայ ազարակապանը անպատմելի զայրոյթի մը ենթարկուեցաւ: Կարծես թէ աչքերը իրենց կուս պիճներէն դուրս պիտի ցատկէին, մինչ պաղ քրտինձ մը կը հոսէր ճակտին վրայ: Բօլի, ատրճանակին սպառնալիքին հակառակ, ոտքի ելաւ և իր ծանր կօշիկներով գետնին զարկաւ:

— Ո՛չ, հազար անգամ ո՛չ, պիտի չըսնէ զայն, պոռաց: Մա՛հ ոստիկանին, մա՛հ անոր:

Եւ յանկարծ էտուրրո Բօլի խոյացաւ դէպ ի սեղանը, ձեռնակապի զարնուած երկու ձեռքերովը քարիւղի վառած կանթեղը բռնեց և դէպի դուռը վազեց:

Այս ամէնը տեղի ունեցան ա՛յնպիսի արագութիւնով մը որ Բօլ ժամանակ չունեցաւ արգիլելու: Կրակ ըրաւ, բայց դնդակը վրիպեցաւ: Բօլի ամենամեծ արագութեամբ անցաւ բակէն և ակնթարթի մը մէջ դուրս ելաւ: Բօլ մօտեցած էր անոր և ձերբակալելու վրայ էր արդէն, բայց յուսահատութիւնը և սամսափը ճշմարտապէս աներեւակայելի կորով մը կուտային ազարակապանին:

Իր վազքին արագութեանը հակառակ, կանթեղը մարած չէր: Բօլիի հասած տեղէն քանի մը քայլ անդին կը գտնուէր բաց սայլատուն մը, որ մինչև բերանը չոր խոտով լեցուած էր: Այդ կողմը նետեց վառուած կանթեղը, որ ինկաւ չոր խոտերուն մէջտեղը: Իսկոյն լոյս մը ցայտեց, խոշոր բոց մը բարձրացաւ և գրեթէ վայրկենապէս տանիքէն աւելի վեր ելաւ:

Երբ Բօլի կանթեղը կը նետէր, Բօլ մօտեցած էր անոր և որովհետեւ թշուառականը տակաւին կ'ուզէր ինքզինքը պաշտպանել իր ձեռնակապերուն հակառակ, գետին փռեց զայն իր ամերիկեան երկաթէ գործիքովը:

Բօլ մտածելով, նախապատիւ սեպեց կարելի եղածին չափ շուտ անհետանալ իր կալանաւորին հետ: Բացայայտ էր թէ ազարակին պաշտօնեաները չուտով պիտի արթննային, հրդեհին պատճառաւ որուն յառաջդիմութիւնը կ'աւելնար ամէն րոպէ: Ո՛վ կ'երաշխաւորէր իրեն թէ այս մարդիկը իրենց տիրոջ մեղսակիցները չէին: Արդ, եթէ հարկ ըլլար կուռիլ, երիտասարդ ոստիկանը, ինք իրեն մնացած ըլլալով, թուական առաւելութեան տակ պիտի ընկճուէր:

Ուստի ազարակապանին մարմինը ուսերուն վրայ առաւ և առանց այս բեռէն նեղուելու, դաշտերուն մէջէն վազեց դէպ ի անտառին բացաստանը:

Հազիւ թէ անհետացած էր, ազարակին գործաւորները և սպասաւորները իրենց գտնուած շէնքերէն դուրս խոյացան պոռալով կանչելով: Անմիջապէս սկսան կրակը մարել, բայց իրենց բոլոր ջանքերը ապարդիւն մնացին, վասնզի հրդեհը արդէն մեծ աւեր գործած էր և կը փոխանցուէր տունին, որ ամբողջովին մոխրի վերածուեցաւ:

Գործաւորները պարտաւորուեցան շահագործութեան յատուկ շէնքերը պահպանելու աշխատիլ:

ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՎԱԽՃԱՆԸ

Այս դէպքերուն միջոցին ի՞նչ պատահած էր անտառին մէջ: Անտառներու թագաւորը նշմարած էր այն նշանը, զոր տուած էր Բօլի, առանց վտրանելու հրդեհին աւերնե-
րուն յանձնելով իր սեփականութեան մէկ մասը:

Ինչպէս յայտնի է, Նաթ Փինքէրթըն երիտասարդ սե-
ւամորթին ետեւէն գացած էր: Բայց անգամ մը անտառ
մտնելուն պէս շատ դժուարութիւն քաշած էր աչքէ չկոր-
սընցնելու համար զայն:

Սրդարեւ ծառերուն տակ գրեթէ անթափանց մթութիւն
մը կը տիրէր և դաղտնի ոտտիկանը պարտաւորուեցաւ խիստ
մօտը մնալ սեւամորթին, զոր կը հետապնդէր, անոր հետքը
չկորսնցնելու համար աւելի իր ականջներուն քան թէ իր
աչքին վստահելով: Միեւնոյն ատեն հարկ էր որ խնամքով
զգուշանար ամենափոքր աղմուկ հանելէ: Սրդարեւ եթէ սե-
ւամորթը կասկածէր, ամէն բան կրնար ձախողիլ, վասնզի
անշուշտ դժուարութիւն պիտի չքաշէր դաղտնի ոտտիկանը
մոլորեցնելու ծառերու և մացառներու այդ անել խառնա-
կութեան մէջտեղ:

Փինքէրթըն կատարելապէս կ'ըմբռնէր վտանգը և ասոր
համար էր որ կարելի եղածին չափ կամաց կը քալէր: Հա-
կառակ իր զգուշութիւններուն, չկրցաւ առաջքը առնել
չորցած ճիւղի մը աղմուկին, որ ելաւ իր ոտքերուն տակ:

Սեւամորթը իսկոյն կանգ առաւ և աչքերը ջանացին
ձեղքել խաւարը, որ ամէն կողմէ պաշարած էր զինք: Թէև
դաղտնի ոտտիկանը իր շատ մօտն էր, սակայն չտեսաւ զա-
նիկա: Կասկածելի աղմուկը կրկնուած չըլլալով, սեւա-
մորթը ինքնիրեն ըսաւ թէ սխալած էր և ձամբան շարու-
նակեց:

Վարպետը դարձեալ հետապնդեց զայն: Իր գացած ճամ-
բան շարունակ կը բարձրանար:

Յանկարծ վարպետը իր ձախ կողմէն լսեց տկար կոչ
մը, բուռի մը ձայնին պէս: Սեւամորթը կեցաւ և նոյն ձայ-
նով պատասխանեց: Այս նշանը երկու կողմէ երեք անգամ
կրկնուեցաւ, որմէ ետք սեւամորթը նորէն սկսաւ քալել:

— Ո՞վ է ան, պոռաց իր քովէն ցած ձայն մը:

— Ես եմ, տէ՛ր: Ահաւասիկ հոս եմ:

Փինքէրթըն տեսաւ թէ հիմա կը գտնուէր գրեթէ ծա-
ռաղուրկ բլրակի մը վրայ: Հոս մթութիւնը նուազ թանձր
էր: Ուստի կրցաւ որոշել այն նոր անձը, որ բլուրին գա-
գաթը կը գտնուէր:

Երիտասարդ սեւամորթը մինչև անոր մօտ վազեց և
խոնարհութիւն ըրաւ:

— Մը. Բօլ ձեզի յանձնելու համար տուաւ այս նա-
մակը ինձի, ըսաւ գոց պահարան մը յանձնելով հսկային:

— Աղէկ, վայրկեան մը սպասէ:

Անտառներու թագաւորը, — վասնզի Փինքէրթըն չէր
կրնար կասկածիլ թէ ան էր — գրպանէն ելեկտրական կան-
թեղ մը հանեց և սեւամորթին տուաւ վառելէ ետք:

Յետոյ պահարանը պատռեց, Մէջը թերթ մը թուղթ
կար, որուն վրայ քանի մը տող գիր կը գտնուէր: Յետոյ
հեռագիր մը կար: Մարդը ամէնէն առաջ այդ հեռագիրը
կարդաց:

— Յիշտ ինկլվուտ զրկեր է Նիւ Եօքքէն, ըսաւ գո-
հունակ դէմքով մը: Հոչակաւոր ոտտիկանը տակաւին չէ
մեկնած: Աւելի՛ աղէկ, աւելի՛ աղէկ: Հետեւաբար անօ-
գուտ է միջոցներ ձեռք առնել զինքը ընդունելու համար:
Ֆուսանք թէ ինկլվուտ բաւական ճարտար պիտի ըլլայ այդ
անիծեալ ոտտիկանին այցելած պահուն ինքզինք չմատնելու
համար: Տեսնենք ի՞նչ կը գրէ Բօլի: Լաւ, վաղուան հա-
մար ազուր որդի մը...: Հարուստ օտարական մը պիտի
գայ ձօնսընի ազարակը...: Աղէկ, հետդ պիտի գամ:
Գէտք է որ այս գիշեր խօսինք այդ գործին վրայ:

Թուղթերը գրպանը դրաւ և ըսաւ սեւամորթին.

— Դուն առաջքէն դնաւ և Բօլին ըսէ թէ ետեւէդ
կուգամ:

Սեւամորթը աճապարանքով պիտի իջնէր բլուրէն և
անտառներու թագաւորը կը պատրաստուէր հետեւիլ
անոր, երբ յանկարծ սոսկալի ձայնով մը պոռաց.

— Ո՛չ, կեցի՛ր:

Դիպուածով գլուխը դարձուցած էր և հեռուն կը նա-
յէր: Այդ կերպով երկինքին վրայ նշմարած էր Բօլի տան
և կալորային հրդեհին պատճառած կարմիր նշոյլը: Սոսկալի

հայնդութիւն մը թուա բերնէն, վասնզի գիտէր թէ ի՞նչ
կը նշանակէր բոցերու այդ սիւնը:

— Ըսել է թէ Փինքէրթըն եկեր է դարձեալ, պոռաց:
Այդ տխմար ինկվիտը խաղի՝ եկեր է:

Յետոյ խկոյն սեւամորթին դառնալով ըսաւ.

— Գնա՛, բոլոր ոյժովդ վազէ: Կրակ՝ ականին:

Սեւամորթը նետի մը պէս մեկնեցաւ, ճիշդ Փինքէրթը-
նի առջեւէն անցնելով: Գաղտնի ոտտիկանը թողուց որ անց-
նի երթայ, որովհետեւ ասկէ ետք աւելի աղէկ գործ ունէր
քան թէ ժամանակը կորսնցնել, զանիկա հետապնդելով:
Հանդարտօրէն ուսին վրայ պաճեց հրացանը, բայց ատրճա-
նակը հանեց: Մինչ անտառներու թագաւորը, առանց մտքէ
անցընելու թէ թշնամին շատ մօտ էր իրեն, կը շարունակէր
հրդեհին վերջին նշոյլներէն կարմրցած հորիզոնը դիտել,
վարպետը անկէ քանի մը քայլ հեռուն կը գտնուէր:

— Անէ՛ծք, մրմռաց աւազակը: Ես ինքս նիւ Եօրք
երթալու էի: Մտքէս անցաւ թէ աղէկ չէի ընէր այս գոր-
ծին մէջ ուրիշներուն վստահելով և թէ գործը դէշի պիտի
դառնար:

Նոյն պահուն Փինքէրթընի հնչեղ ձայնը թնդաց ճիշտ
իր ետեւէն:

— Ահաւասիկ անշուշտ անտառներու Վեհ. թագաւորը:

Այս վերջինը անմիջապէս ետին դարձաւ և մեքենաբար
քայլ մը ետ գնաց: Մեռելի պէս տոգոյն էր: Ուզեց հրա-
ցանը վերցնել: Բայց վարպետին ատրճանակին առջեւ, որ
իրեն ուղղուած էր, չհամարձակեցաւ:

— Շարժում մը չընէք, ըսաւ գաղտնի ոտտիկանը հրա-
մայական շեշտով մը: Առաջուրնէ կ'իմացնեմ ձեզի թէ
գնդակս երբեք չի շեղիր իր նպատակէն:

— Նաթ Փինքէրթըն, ըսաւ մարդը դժնդակ կերպով:

— Նոյն ինքը: Տէ՛ր թագաւոր անտառներու, կը ձեր-
բակալեմ ձեզ: Ձեւ շահատակութիւնները շատ երկար տե-
ւեցին և ժամանակ է որ ձեր նմանները աղատին ձեզի պէս
թշուառականէ մը:

Հսկան գրգռիչ դէմքով մը նայեցաւ անոր:

— Լրտես... անիծեալ ոտտիկան, պոռաց վերջապէս:
Ըսել է թէ դո՛ւք էք:

— Ե՛ս ինքս եմ, պատասխանեց Փինքէրթըն հեզնական
շեշտով մը: Շատ կը ցաւիմ որ այցելութիւնս անհաճոյ ե-
ղաւ ձեզի: Հաճեցէք ձեր հրացանը նետելու հաճոյքը պատ-
ճառել ինծի, ապա թէ ոչ պիտի ստիպուիմ բռնի ոյժով առ-
նել ձեր ձեռքէն:

Անտառներու թագաւորը չպատասխանեց և յուզահա-
տական ակնարկներ ձգեց ամէն կողմ, որպէս թէ օգնութիւն
կը փնտռէր: Յանկարծ բուռն լոյս մը, որուն կը հետեւէր
ճարձատիւն մը, ցայտեց քիչ մը անդիէն և ակնթարթի մը
մէջ տարածուեցաւ երկու մարդոց շուրջը:

Կարծես թէ բոց մը կը վառէր յանկարծ և փայլակի մը
արագութեամբ բլուրին շրջանը կ'ընէր, մէկ ծառէն միւսը
խոյանալով և հրդեհը տարածելով բովանդակ անտառին մէջ:
Այն ատեն գաղտնի ոտտիկանը հասկցաւ թէ անտառներու
թագաւորը ի՞նչ ըսել ուզած էր հրամայելով սեւամորթին
որ կրակ տայ ականին:

Բացայայտ էր թէ տեսակ մը դժօխային մեքենայ զե-
տեղուած էր բլուրին շուրջը, քիչ մը անդին: Վառօք էր,
որ խոնաւութենէ զերծ պահուած էր պատշաճ միջոցներով:
Բաւական էր ո՛րեւէ կէտէ մը բռնկցնել, որպէս զի ամբողջ
տարածութեան վրայ կրակ առնէր և հրդեհը տնմիջապէս
փոխանցուէր թաւուտներուն և ծառերու ճիւղերուն նոյն-
քան դիւրութեամբ որքան տարւոյն այդ եղանակին մէջ
փայտը տակաւին շատ չոր էր:

Ետքը հաստատուեցաւ թէ Փինքէրթըն ճիշդ գուշակած
էր: Բայց միեւնոյն ատեն խորհրդածութիւն մը ըրած էր:
Քանի որ բոցերուն շրջանակը՝ ետզհետէ կը նեղնար գէպի
կեդրոնը և կը տարածուէր դէպի շրջապատը, տարակոյս չկար
թէ անտառներու թագաւորը տեղ մը ապաստան մը պատ-
րաստած ըլլալու էր իրեն համար: Եթէ այս դժօխային ա-
կանը դրած էր, նպատակը սա էր որ ի հարկին կարենար
ազատիլ զինքը հետապնդողներուն ձեռքէն և ո՛չ թէ մեռ-
նէր բոցերուն մէջ:

Բայց ո՞ւր էր այդ ապաստանը: Հաւանաբար ներսի
կողմը այն մերկ բլուրին, որուն վրայ կը գտնուէին այն
պահուս երկու մարդիկը: Գոնէ այս խորհրդածութիւնը եկաւ
անմիջապէս վարպետին միտքը:

Աւագակը քահ քահ խնդաց և յաղթական դէմքով մը ցոյց տուաւ կրակէ շրջանակը, որ կը փակուէր իրենց վրայ:

— Զէնքը պարպեցէք ուրեմն, մեծդ ոստիկան, պոռաց հեզնական շեշտով մը այն որ անտառներու թագաւոր կ'անուանէր ինքզինք հպարտօրէն: Սպաննեցէք զիս: Բայց եթէ ես կորստեան մատնուիմ, դուք ալ այնպէս պիտի ըլլաք: Նայեցէք, ի՞նչպէս կ'ուզէք փախչիլ բոցերու այս ովկէանոսէն:

— Կը տեսնենք, պատասխանեց վարպետը առանց իր հանդարտութիւնը կորսնցնելու:

Միեւնոյն ատեն ոստուժ մը բրաւ դէպ առաջ: Ատրճանակին բունը ուժգնօրէն իջաւ զանկին վրայ հսկային, որ այդպիսի յարձակումի մը չէր սպասեր և որ գետին ինկաւ զգայազիրի:

Փինքէրթըն, առանց բռնէ մը կորսնցնելու, բլուրին շրջանը բրաւ, մինչ հրդեհը հետզհետէ կը տարածուէր:

Շուտով երեւան հանեց մուտքը տեսակ մը ընդարձակ քարայրի, որ բլուրին մէջի կողմը կը բացուէր: Անոր առջև կը գտնուէր ապառաժի հսկայ կոյտ մը, որ անգիտակ նայուածքներէ կը ծածկէր զայն:

Փինքէրթըն աճապարանքով հոն քաշեց տարաւ իր կալանաւորը, որ միշտ զգայազիրի էր, սեղմօրէն կապեց զայն ապառաժին միջոցաւ քարայրին մուտքը փակելէ ետք: Հոն կրցաւ հանդարտօրէն սպասել հրդեհին վերջանալուն:

24 ժամ ետքը, Փինքէրթըն մեկնեցաւ քարայրէն անտառներու թագաւորին հետ, որ քարկուծներէն նոյն իսկ չէր կրնար խօսիլ: Նախ անցան հողի ընդարձակ տարածութենէ մը, որ հրդեհէն աւերուած էր և որուն մէջտեղ ամբողջ ծառեր վառելէն կը հատնէին և վերջապէս հասան Թէմլսքէլ: Ծամբան աւագակը քանի մը ապարդիւն փորձեր բրաւ փախչելու համար:

Ժողովուրդին խանդավառ ծափերուն մէջտեղ էր որ վարպետը բանտ առաջնորդեց իր կալանաւորը, որուն բուն անունը Ճէյմս Բօքսուէլ էր: Իրմէ տաաջ բանտ բերուած էր իր մեղսակիցը՝ էաուրըրտ Բօլի:

Երկու թշուառականները իրենց արժանի եղած պատիժը ստացան: Չուզեցին անունները տալ իրենց մեղսակիցներուն, որոնց ո՛վ ըլլալը երբեք յայտնի չեղաւ: Ի՛նչ որ ալ ըլլայ, Թիմսքէլ այնուհետեւ ապրեցաւ կատարեալ հանդարտութեան մէջ ու այլ ևս չտառապեցաւ, — ինչպէս եղած էր երկար ատեն —, անտառներու թագաւորին և անոր հրոսախումբին աղետալի շահատակութիւններէն:

Վ Ե Ր Զ

910

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007227 7

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007226 6

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007225 5

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007224 4

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007223 3

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007017 2

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0933053 1

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007234 14

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007233 13

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007232 12

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007231 11

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007230 10

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007229 9

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007228 8

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007238 18

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007237 17

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007236 16

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007235 15

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007241 21

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007240 20

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007239 19

